

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 339/09-37

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 20. januára 2010 v senáte zloženom z predsedu Rudolfa Tkáčika a zo sudcov Jána Auxta a Ľubomíra Dobríka prerokoval sťažnosť E. D., B., zastúpenej advokátom JUDr. A. G., B., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Úradu justičnej a kriminálnej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Bratislave IV v konaní vedenom pod sp. zn. ČVS: ORP-87/OEK-B4-2002 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo E. D. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Úradu justičnej a kriminálnej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Bratislave IV v konaní vedenom pod sp. zn. ČVS: ORP-87/OEK-B4-2002 p o r u š e n é b o l o .

2. Úradu justičnej a kriminálnej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Bratislave IV v konaní vedenom pod sp. zn. ČVS: ORP-87/OEK-B4-2002 *p r i k a z u j e* konať bez zbytočných prieťahov.

3. E. D. *p r i z n á v a* finančné zadost'účinenie v sume 3 000 € (slovom tritisíc eur), ktoré *j e* Úrad justičnej a kriminálnej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Bratislave IV *p o v i n n ý* vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Úrad justičnej a kriminálnej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Bratislave IV *j e p o v i n n ý* uhradiť E. D. trovy konania v sume 289,74 € (slovom dvestoosemdesiatdeväť eur a sedemdesiatštyri centov) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu na účet jej právneho zástupcu advokáta JUDr. A. G., B.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) prijal uznesením č. k. III. ÚS 339/09-20 z 20. novembra 2009 na ďalšie konanie sťažnosť E. D. (ďalej len „sťažovateľka“), v ktorej tvrdila, že postupom Úrad justičnej a kriminálnej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Bratislave IV (ďalej len „okresné riaditeľstvo“ alebo „vyšetrovateľ“) v konaní vedenom pod sp. zn. ČVS: ORP-87/OEK-B4-2002 bolo porušené jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“).

K prijatej sťažnosti sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadrilo okresné riaditeľstvo podaním sp. zn. ČVS: ORP-87/OEK-B4-2002 zo 16. decembra 2009, ktoré bolo doručené ústavnému súdu 21. decembra 2009. V podaní sa okrem iného uvádza:

„Zamestnávateľ sťažovateľky S. a. s... listom sp. zn. 01/1001/41/97 zo dňa 22. 04. 1997 adresovaným Krajskému riaditeľstvu PZ Bratislava v zmysle § 8 Trestného poriadku oznámil skutočnosti o podozrení zo spáchania trestného činu pracovníčkou E. D. Z tohto

oznámenia vyplýva, že zamestnávateľ na základe sťažnosti klienta vykonal kontrolu poskytovaných úverov p. E. D., pričom predmetné oznámenie bolo zamestnávateľom postupne doplňované v dňoch 07. 05. 1997, 10. 12. 1997 a 01.02. 2001.

Na Okresné riaditeľstvo PZ v Bratislave IV bol prvý krát doručený návrh na začatie trestného stíhania a vznesenie obvinenia z Krajského riaditeľstva PZ Bratislava pod. sp. zn. KRP-1-30/20-2001 dňa 29. 05. 2001 a následne bol podnet po doplnení z Krajského riaditeľstva PZ Bratislava doručený na našu súčasť dňa 21. 10. 2001. Vyšetrovateľ PZ Okresného riaditeľstva PZ v Bratislave IV uznesením zo dňa 26. 02. 2002 sp. zn. ČVS: ORP-87/2002 podľa § 160 ods. 1 Trestného poriadku a súčasne podľa § 163 Trestného poriadku začal trestné stíhanie a vzniesol obvinenie E. D. a ďalším dvom spoluobvineným.

Okresné riaditeľstvo PZ v Bratislave IV... vedie pod sp. zn. ČVS:ORP-87/OEK-B4-2002 trestné stíhanie proti obvinenej E. D., nar. ..., trv. bytom B., ul... pre pokračujúci trestný čin podvodu podľa § 250 ods. 1, ods. 4, písm. b) Trestného zákona č. 140/1961 Zb. v bodoch 1-30, v bode 31 spáchaný formou spolupáchateľstva podľa § 9 ods. 2 Trestného zákona na tom skutkovom základe ako je uvedené vo výrokovej časti uznesenia o vznesení obvinenia zo dňa 26. 02. 2002.

Sťažovateľka uvádza, že pod tlakom prebiehajúceho vyšetrovania, kde bola od počiatku v pozícii hlavnej podozrivej, bola nútená dňa 21. 04. 1997 požiadať zamestnávateľa o rozviazanie pracovného pomeru, pričom zamestnávateľ toho istého dňa túto žiadosť akceptoval s poznámkou, že súhlasí s rozviazaním pracovného pomeru k 21. 04. 1997 z dôvodu porušenia pracovnej disciplíny.

Zo spisového materiálu však vyplýva, že sťažovateľka požiadala o rozviazanie pracovného pomeru pred podaním oznámenia o skutočnostiach o podozrení zo spáchania trestného činu...

Predmetné trestné stíhanie prebieha na Okresnom riaditeľstve PZ v Bratislave IV, Úrade justičnej a kriminálnej polície od 26. 02. 2002 doposiaľ a z dôvodu neustálej fluktuácie skúsených vyšetrovateľov bol spis postupne pridelený 3 vyšetrovateľom PZ. V uvedenej trestnej veci boli v rokoch 2002, 2003 a 2004 vykonávané procesné úkony ako výsluchy obvinených, poškodených a svedkov, prípadných žiadateľov a ručiteľov o úver.

Prikladám prehľad vykonaných úkonov.

Prvý vyšetrovateľ vykonával vyšetrovanie od 26. 02. 2002 do 12. 11. 2002, druhý vyšetrovateľ od 12. 11. 2002 do 26. 09. 2005.

Od 26. 09. 2005 vykonávala vyšetrovanie vyšetrovatelka kpt. JUDr. Z. Š., ktorá po naštudovaní spisového materiálu v mesiaci november 2006, v mesiaci február 2007 a v mesiaci marec 2008 vypočula zástupkyňu poškodenej organizácie, v mesiaci marec 2009 vypočula zástupkyňu poškodenej organizácie C. B., po zrealizovaní výsluchov zástupcov poškodenej strany dňa 30. 06. 2008 podľa § 21 ods. 1 Trestného vylúčila trestnú vec ďalších dvoch spoluobvinených pre trestný čin podvodu podľa § 250 ods. 1, ods. 3 Trestného zákona na samostatné konanie, následne prokurátorka Okresnej prokuratúry Bratislava IV uznesením sp. zn. 1 Pv 775/08-7 dňa 19. 08. 2008 trestné stíhanie proti ďalším dvom obvineným podľa 215 ods. 1, písm. b) Trestného zákona zastavila preto, že skutok nie je trestným činom.

Vyšetrovatelka kpt. JUDr. Z. Š. od 30. 06. 2008 doposiaľ spracovala analýzu spisového materiálu, v mesiaci jún 2009 vypočula dve svedkyne. V mesiaci október 2009 vyšetrovatelka mala naplánované vykonať úkony ustáliť a vypočítať doposiaľ nevypočítaných svedkov a zabezpečiť podklady na vykonania pismo znaleckej expertízy z odboru ručné pismo za účelom zistenia, či pisateľom sporných podpisov žiadateľov a ručiteľov o úvery je obvinená E. D., tieto úkony nezrealizovala, nakoľko v čase od 16. 10. 2009 do 06. 11. 2009 bola práceneschopná.

Ako hlavný faktor na dĺžku konania vplývala neúmerná zaťaženosť vyšetrovateľov, ktorí v zmysle zákona museli prednostne konať predovšetkým na väzobných trestných veciach a v trestných veciach, v ktorých hrozilo premlčanie trestného stíhania. Zároveň treba brať do úvahy, že každým rokom klesala v dôsledku neustálej fluktuácie prax vyšetrovateľa, pričom v priemere malo len 20 % z vyšetrovateľov prax nad 5 rokov. Z odboru ekonomickej kriminality za obdobie od roku 2002 do septembra 2009 bolo z funkcie vyšetrovateľ z rôznych dôvodov uvoľnených 17 vyšetrovateľov a 3 vyšetrovatelia čakatelia, pričom tabuľkový stav je 13 vyšetrovateľov, čo je výmena všetkých vyšetrovateľov oddelenia ekonomickej kriminality. V období od roku 2002 do 2004 bol tabuľkový stav 10 vyšetrovateľov, pričom v priebehu rokov 2002-2003 z funkcie boli uvoľnení 3 vyšetrovatelia. Nepriaznivá personálna situácia sa prejavila aj v spisovom materiáli ČVS:ORP-87/OEK-B4-2002, ktorý bol vo vyšetrovaní postupne pridelený 3 vyšetrovateľom. Vyšetrovatelka kpt. JUDr. Z. Š. bola vymenovaná do funkcie vyšetrovateľa 01. 06. 2005, z čoho vyplýva, že v čase pridelenia spisu mala ročnú prax aj s čakateľkou dobou. Vyššiu prax z vyšetrovateľov, ktorí realizovali vyšetrovanie ekonomickej trestnej činnosti, mali 2

vyšetrovatelia, ktorým boli pridelené náročnejšie trestné veci. Od začiatku roku 2002 do prvého polroku 2009, neboli naplnené tabuľkové miesta vyšetrovateľmi, vyšetrowanie ekonomickej trestnej činnosti vykonávalo priemerne 5-6 vyšetrovateľov a priemerná zaťaženosť vyšetrovateľa bola cca 50 spisov, podľa fluktuácie a počas roku bolo potrebné z dôvodu fluktuácie prerozdeliť cca 100 spisov. Uvedené skutočnosti spôsobovali fakt, že v tomto období sa každým rokom v priemere znižovala odbornosť vyšetrovateľov vyjadrená praxou vo vyšetrowaní, následkom čoho vznikala situácia, že najnáročnejšie a najrozsiahlejšie vyšetrowané prípady realizovali vo veľkej miere vyšetrovatelia s nízkou mierou odbornej praxe.

Zároveň uvádzam, že k počtu spisov je potrebné ešte pripočítať $\frac{1}{2}$ zo 176 trestných spisov v rámci výpomoci pre Okresné riaditeľstvo PZ v Bratislave I, Úrad justičnej a kriminálnej polície, ktoré sme obdržali v letných mesiacoch roku 2002 a $\frac{1}{2}$ zo 100 trestných spisov v rámci výpomoci pre Okresné riaditeľstvo PZ v Bratislave okolie, Úrad justičnej a kriminálnej polície, ktoré sme obdržali v zimných mesiacoch roku 2007. Je potrebné taktiež uviesť, že vyšetrovatelia vykonávajú aj výjazdové služby, čo je v priemere 4 služby za mesiac.

Advokát sťažovateľky zaslal na Okresné riaditeľstvo PZ v Bratislave IV, Úrad justičnej a kriminálnej polície, odbor justičnej polície, oddelenie ekonomickej kriminality prostredníctvom Slovenskej pošty sťažnosť na priedahy v konaní zo dňa 08. 07. 2009, ktorá bola doručená vyšetrovateľke kpt. JUDr. Z. Š. Vyšetrowateľka túto sťažnosť vyhodnotila ako žiadosť o preskúmanie postupu policajta podľa § 210 Trestného poriadku a následne dňa 13. 07. 2009 predložila na Okresnú prokuratúru Bratislava IV. “

Ústavnému súdu bolo 4. januára 2010 doručené stanovisko právneho zástupcu sťažovateľky, v ktorom okrem iného uviedol:

«Porušovateľ vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti sťažovateľky zaslanom Ústavnému súdu Slovenskej republiky dňa 21. 12. 2009 uviedol, že predmetné trestné stíhanie sťažovateľky p. E. D. prebieha na Okresnom riaditeľstve PZ v Bratislave IV, Úrade justičnej a kriminálnej polície až od 26. 02. 2002 a to doposiaľ, pričom k obdobiu preverovania oznámenia o skutočnostiach nasvedčujúcich, že bol spáchaný trestný čin, t. j. od 22. 04. 1997 do 21. 10. 2001, kedy sa vykonávalo predprípravné konanie uviedol, že toto

konanie nevykonával porušovateľ - Úrad justičnej a kriminálnej polície Okresného riaditeľstva PZ v Bratislave IV.

K uvedenej obrane porušovateľa by sme chceli stručne uviesť len toľko, že na Okresné riaditeľstvo PZ v Bratislave IV bol prvý krát doručený návrh na začatie trestného stíhania a vznesenie obvinenia z Krajského riaditeľstva PZ Bratislava dňa 29.05.2001, čo sám porušovateľ v úvode svojho vyjadrenia aj presne uviedol. Táto skutočnosť, že predprípravné konanie bolo vedené na Krajskom riaditeľstve PZ v Bratislave, však nijako nezakladá ani len možnosť relevantnej obrany porušovateľa, že by v jeho konaní nedochádzalo a ani nedošlo k prietahom v trestnom konaní. Práve naopak skutočnosť, že predmetné trestné konanie bolo od roku 1997 do 2001, t. j. už štyri roky, vedené na Krajskom riaditeľstve PZ v Bratislave a že Krajským riaditeľstvom PZ v Bratislave už bolo raz vykonané predprípravné konanie, malo porušovateľovi signalizovať urýchlenejšie konanie vo veci. Avšak porušovateľ vo veci riadne a včas nekonal a proti sťažovateľke vzniesol obvinenie až dňa 26. 02. 2002, pričom do dnešného dňa vec riadne nevyšetрил, nepodal ani návrh prokurátorovi na podanie obžaloby proti sťažovateľke a ani inak trestnú vec meritórne neukončil. Vykonával len výsluchy obvinených, svedkov a poškodeného a jeho právnych nástupcov, pričom sa vystriedali niekoľkí vyšetrovatelia. Podotýkame, že jednotlivé úkony týchto vyšetrovateľov boli vykonávané aj s ročnými odstupmi, t. j. s neúmernymi prietahmi. Túto skutočnosť potvrdil vo svojom vyjadrení aj sám porušovateľ, keď uviedol, že nová vyšetrovateľka vykonávala vyšetrovanie predmetnej trestnej veci od 26. 09. 2005, pričom k naštudovaniu spisu z jej strany došlo až v mesiaci november 2006, v mesiaci február 2007 a následne s viac ako ročným odstupom v marci 2008 vykonala výsluch zástupkyne poškodenej organizácie a opäť s ročným odstupom v mesiaci marec 2009 vykonala výsluch zástupkyne poškodenej organizácie C. B. Úkony naplánované na október 2009 však už nevykonala z dôvodu svojej pracovnej neschopnosti. Tento výpočet úkonov poslednej vyšetrovateľky, ktorej bol pridelený spis sťažovateľky, a najmä frekvencia a časový odstup týchto úkonov, je len demonštratívnou ukážkou nekonania porušovateľa v trestnej veci vedenej proti sťažovateľke.

Sťažovateľka skutočne už skoro štrnásť rokov žije s biľagom obvinenia. Spočiatku od roku 1996 bola svojím predchádzajúcim zamestnávateľom intenzívne upodozrievaná z trestného činu podvodu a to napriek jej dovtedajším vynikajúcim pracovným výsledkom, následne bolo priamo voči nej podané aj trestné oznámenie o skutočnosti o podozrení zo

spáchania trestného činu podvodu - 22. 04. 1997 a následne v roku 26. 02. 2002 bolo voči nej porušovateľom aj vznesené obvinenie pre pokračujúci trestný čin podvodu.

Tvrdenia porušovateľa v jeho vyjadrení zo dňa 16. 12. 2009, že sťažovateľka požiadala o rozviazanie pracovného pomeru pred podaním oznámenia o skutočnostiach o podozrení zo spáchania trestného činu je zavádzajúce tvrdenie. Sťažovateľka bola nútená požiadať o ukončenie pracovného pomeru pod tlakom okolností, svojho zamestnávateľa a pracovného prostredia, keďže jej zamestnávateľ už rozbehol hĺbkové preverovanie všetkých úverových zmlúv uzatvorených v rozhodnom období na jej pracovisku a keďže sťažovateľka ako vedúca pobočky bola podľa interných smerníc banky povinná podpisovať všetky úverové zmluvy uzatvorené na pobočke bola od počiatku v pozícii hlavnej podozrivej. Túto svoju žiadosť o rozviazanie pracovného pomeru podala dňa 21. 04. 1997 a jej zamestnávateľ ju akceptoval a to už s poznámkou, že „súhlasí s rozviazaním pracovného pomeru k 21. 04. 1997 z dôvodu porušenia pracovnej disciplíny“. Hneď na druhý deň po ukončení sťažovateľkinho pracovného pomeru jej bývalý zamestnávateľ podal oznámenie o skutočnostiach o podozrení zo spáchania trestného činu podvodu a to konkrétne bývalou pracovníčkou - sťažovateľkou. Z uvedeného vyplýva, že jediným riešením, ako sa sťažovateľka mohla zbaviť nespravodlivého obvinenia a biľagu podvodníčky, bolo len skoré ukončenie vyšetrovania tohto trestného činu orgánmi činnými v trestnom konaní. Avšak ani po skoro štrnástich rokoch tak orgány činné v trestnom konaní neboli schopné urobiť.

Sťažovateľka celé trestné konanie vedené proti jej osobe vníma veľmi ponižujúco nielen z dôvodu, že sa cíti byť v celom rozsahu nevinná a jediným jej previnením bola asi skutočnosť, že bola vedúcou pobočky bankovej inštitúcie a zo svojej pozície bola povinná podpisovať všetky úverové zmluvy uzatvorené na jej pobočke, ale sťažovateľka sa cíti byť najmä ilustrovaná skutočnosťou, že už viac ako štrnásť rokov žije v očiach verejnosti a svojho okolia ako podvodníčka a to bez akéhokoľvek spravodlivého súdneho konania, ktoré by ju z daného skutku usvedčilo. Práve naopak, jej vecou sa nikto nezaoberá a stále je osobou obvinenou z trestného činu podvodu. Toto jej postavenie má nielen nedozierny vplyv na jej psychiku a duševnú rovnováhu, ale malo a aj má obrovský vplyv na jej ďalšie uplatnenie v profesionálnom živote v oblasti finančných služieb. Od daného obdobia až do dnešného dňa sa sťažovateľka nemohla a ani nemôže zamestnať v žiadnej bankovej alebo finančnej inštitúcii, nakoľko jej referencia „podvodníčky“ jej toto neumožnila a do dnešného dňa neumožňuje. Táto právna neistota, v ktorej sťažovateľka žije už toľké roky,

nemá so spravodlivým súdnym systémom a právnym štátom nič spoločné. Ako sme už v pôvodnej ústavnej sťažnosti uviedli /čl. IV/, jej postavenie „obvinenej osoby“ už predchádzalo oficiálnemu oznámeniu o vznesení obvinenia a do dnešného dňa sťažovateľku tohto postavenia nikto nezbavil a ako vyplýva z posledných úkonov vyšetrovateľky ani tak rýchlo nezbaví.

Taktiež by sme chceli poukázať na skutočnosť, že personálne problémy porušovateľa a neustála fluktuácia vyšetrovateľov alebo ich slabá právna prax, nemôže ísť nikdy na úkor základných práv a slobôd občanov.»

Ústavný súd z obsahu sťažnosti, vyjadrení okresného riaditeľstva a vyšetrovacieho spisu, ktorý mu bol predložený k previerke 21. decembra 2009, zistil tento priebeh a stav trestnej veci v období od 26. februára 2002, keď okresné riaditeľstvo rozhodlo o začatí trestného stíhania a vznieslo obvinenie proti sťažovateľke a dvom ďalším spoluobvineným osobám zo spáchania trestného činu podvodu formou spolupáchateľstva podľa § 250 ods. 1 a ods. 4 písm. b) vtedy platného Trestného zákona:

Dňa 14. marca 2002 podala sťažovateľka proti uzneseniu o vznesení obvinenia sťažnosť, ktorú zamietla Okresná prokuratúra Bratislava IV (ďalej len „okresná prokuratúra“) uznesením sp. zn. 1 Pv 128/02 z 18. marca 2002. Dňa 14. mája 2002 vyšetrovateľ vykonal výsluch sťažovateľky a v dňoch 4. 6. a 11. júna 2009 aj výsluch ďalších dvoch spoluobvinených osôb.

V roku 2003 vyšetrovateľ vykonal výsluch viac ako 30 svedkov, v roku 2004 siedmich svedkov a od januára 2005 do mája 2005 ďalších šiestich svedkov. Neskôr vypočul tú istú svedkyňu v novembri 2006, vo februári 2007 a v marci 2008.

Uznesením z 30. júna 2008 vyšetrovateľ vylúčil trestnú vec týkajúcu sa ďalších dvoch spoluobvinených na samostatné konanie. Uznesením sp. zn. 1 Pv 775/08 z 19. augusta 2008 bolo trestné stíhanie prokurátorkou okresnej prokuratúry proti týmto spoluobvineným zastavené.

Dňa 26. marca 2009 a 22. júna 2009 sa uskutočnili výsluchy troch svedkov. Dňa 8. júla 2009 podal právny zástupca sťažovateľky na okresnom riaditeľstve sťažnosť na zbytočné prierahy v jej trestnej veci a spis bol zaslaný okresnej prokuratúre 10. júla 2009.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa ustanovenia čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prierahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prierahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98).

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov v trestnom konaní prípravnom, na rozdiel od trestného konania súdneho, je podľa názoru ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba stíhaná na základe uznesenia o vznesení obvinenia voči nej. Právna neistota sa týka toho, či orgán činný v prípravnom konaní (spravidla vyšetrovateľ) navrhne podanie obžaloby alebo navrhne, v závislosti od výsledkov dokazovania v prípravnom konaní, iný spôsob konečného rozhodnutia, napríklad zastavenie trestného stíhania.

Trestný poriadok predpokladá, že v prípravnom konaní môže dochádzať aj k prietahom. Preto je v Trestnom poriadku počas konania v trestnej veci sťažovateľa ustanovené, že obvinený a poškodený majú právo kedykoľvek v priebehu vyšetrovania žiadať prokurátora, aby boli odstránené prietahy vo vyšetrovaní alebo chyby v postupe vyšetrovateľa alebo policajného orgánu. Žiadosť nie je viazaná lehotou. Túto žiadosť, ktorú treba prokurátorovi ihneď predložiť, musí prokurátor bez meškania vybaviť. O výsledku preskúmania musí byť žiadateľ upovedomený.

K odstráneniu právnej neistoty v trestnom konaní prípravnom preto dochádza až takým rozhodnutím, ktorým sa toto konanie končí bez toho, aby pokračovalo v trestnom konaní súdnom, alebo sa vydá rozhodnutie, na základe ktorého trestné konanie prípravné právoplatne končí bez podania návrhu na obžalobu trestne stíhanej osoby.

Otázku existencie zbytočných prietáhov v trestnom konaní prípravnom a porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (i práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) ústavný súd skúmal vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu s prihliadnutím najmä skutkovú a právnu zložitosť veci (1), správanie sťažovateľky (2) a postup okresného riaditeľstva (3).

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že trestná vec sťažovateľky nie je po právnej stránke zložitá. Iná je však situácia, pokiaľ ide o skutkovú zložitosť veci, ktorá mohla spočívať najmä v rozsiahlom dokazovaní a výsluchoch svedkov, pretože tieto úkony bolo potrebné zabezpečiť na zistenie skutočností dôležitých pre trestné konanie. Ústavný súd však konštatuje, že z dosiahnutých výsledkov nevyplýva, že by na

doterajšiu dĺžku konania mala vplyv skutková zložitosť veci najmä s ohľadom na sporadické úkony vyšetrovateľa od vznesenia obvinenia voči sťažovateľke (február 2002) v jej trestnej veci. Ani okresné riaditeľstvo vo svojom vyjadrení k sťažnosti nepoukázalo na právnu alebo skutkovú zložitosť veci.

2. Pri hodnotení preskúmvanej veci podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľky, ústavný súd zo sťažnosti a vyšetrovacieho spisu nezistil, že by sa sťažovateľka podieľala na zbytočných prietahoch v konaní, a ani okresné riaditeľstvo nemalo k jej správaniu námietky.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného riaditeľstva a zistil, že spočiatku vykonával výsluchy svedkov, ako to vyplýva z chronológie úkonov a vyšetrovacieho spisu, ale od mája 2005 až dosiaľ bol vo veci takmer úplne nečinný a nevykonával úkony smerujúce k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľky.

Okrem uvedeného hodnotenia veci podľa troch základných kritérií ústavný súd prihliadol aj na predmet sporu (povahu veci) a jeho význam pre sťažovateľku. Z hľadiska hodnotenia povahy veci sa ústavný súd oprel o všeobecnú zásadu uznávanú aj v judikatúre ESĽP, podľa ktorej sa primeraná lehota na konanie v trestných veciach v dôsledku mimoriadne citlivého zásahu do sféry osobných práv a slobôd, ktorý je s priebehom trestného konania spravidla spojený, musí posudzovať prísnejšie.

V okolnostiach prípadu, keď v predmetnom trestnom konaní od vznesenia obvinenia proti sťažovateľke uplynulo takmer 8 rokov, ústavný súd konštatoval, že okresné riaditeľstvo nebralo do úvahy skutočnosť, že sťažovateľka bola a je v celom priebehu trestného konania na základe pomalého postupu tohto štátneho orgánu v stave dlhodobej právnej neistoty (podobne III. ÚS 183/05).

Obranu okresného riaditeľstva, podľa ktorého podiel na vzniku prietahov v konaní mal veľký nápad trestnej činnosti, prípadne značná zaťaženosť vyšetrovateľov, nebolo možné akceptovať. V tejto súvislosti ústavný súd už opakovane uviedol (pozri napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 50/01, I. ÚS 108/02, I. ÚS 38/03), že nadmerné množstvo vecí, v ktorých

musí štát zabezpečiť – v tomto prípade – trestné konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté prieťahy, a to len v tom prípade, ak sa na ten účel prijali včas adekvátne opatrenia. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje orgány verejnej moci, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov, a tým vykonanie spravodlivosti v primeranej lehote. Skutočnosť, že okresné riaditeľstvo malo personálne problémy, ktoré nedokázalo alebo nemohlo riešiť, nemôže byť pripočítaná na ťarchu účastníka konania (v danom prípade obvinenej sťažovateľky) a nemá povahu okolností, ktoré by vylučovali zodpovednosť orgánu verejnej moci (v tomto prípade okresného riaditeľstva), ktorý je vecne a miestne príslušný konať vo veci trestného stíhania sťažovateľa (obdobne napr. I. ÚS 156/02, II. ÚS 152/09).

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že doterajším postupom okresného riaditeľstva došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Preto ústavný súd prikázal okresnému riaditeľstvu, aby v trestnej veci vedenej pod sp. zn. ČVS: ORP-87/OEK-B4-2002 konalo bez zbytočných prieťahov.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 citovaného článku ústavy boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Sťažovateľka sa domáhala priznania primeraného finančného zadost'učinenia v sume 30 000 €, ktoré vo svojej sťažnosti odôvodnila najmä stavom právnej neistoty počas dlhotrvajúceho prípravného trestného konania.

Pri určení sumy primeraného finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, keď priznáva

spravodlivé finančné zadost'účinenie podľa čl. 41 dohovoru so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadost'účinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva. Podľa názoru ústavného súdu nemožno pripustiť, aby sa takým spôsobom, aký bol zistený v tejto trestnej veci, nerešpektovali a porušovali základné práva sťažovateľky.

Ústavný súd preto na dovŕšenie ochrany porušeného základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru považoval za potrebné priznať sťažovateľke aj finančné zadost'účinenie v sume 3 000 €, ktoré je odôvodnené tým, že ako trestne stíhaná osoba bola vystavená účinkom trestného stíhania počas ďalšej doby (takmer 8 rokov), ale najmä s ohľadom na zistené obdobie takmer úplnej nečinnosti okresného riaditeľstva viac ako 4 a pol roka, tak ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto rozhodnutia.

Úspešnej sťažovateľke ústavný súd napokon podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde priznal úhradu trov konania za dva úkony právnej služby (prípravu a prevzatie zastúpenia a podanie sťažnosti) po 115,90 €, k tomu dvakrát režijný paušál po 6,95 € a k tomu 19 % daň z pridanej hodnoty, spolu teda v sume 289,74 € podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, tak ako to vyjadril jej právny zástupca v sťažnosti, pretože požadovaná suma neodporuje tejto vyhláške a je nižšia ako suma vypočítaná ústavným súdom.

Ústavný súd pri priznaní trov vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2008 (20 950 Sk/695,41 €).

Úhradu trov konania je okresné riaditeľstvo povinné zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. januára 2010